

1911

AL. Búcherei
Bihar Jenő
Zárólap
Zent.

32.50

Dr. Széchényi Miklós Gróf

v. b. t. t.

Győri Megyés Püspök.

1901—1911.

Irta: BIHAR JENŐ.

Dr. Széchényi Miklós Gróf

v. b. t. t.

Győri Megyés Püspök.

1901—1911.

Irta: BIHAR JENŐ.

SÁRVÁR-FELSŐVIDÉKI
DR. SZÉCHÉNYI MIKLÓS GRÓF
v. b. t. t., püspök.

álát és szeretetet éreztünk mindenkor dr. Széchényi Miklós gróf, v. b. t. t., megyés püspök úr iránt, lelkesülve láttuk áldásos működését lelkiekben és intézményekben, épülve hallottuk oktató szavát töredelemre intve vagy munkára szólítva: s mindez most egyesül szívünkben a jelen ünnepélyes búcsú-pillanatban. A közöttünk élő püspök sohasem lehet olyan nagy, mint amilyenek most érezzük a válás idején. Csak a veszteségkor tudjuk igazán mérlegelni, mi volt Széchényi gróf püspök a győri egyházmegyének és a haladó idő mind magasabbra emeli személyét.

Kinevezésétől számítva közel tíz éve áll a győri egyházmegye élén. Csekély idő a püspöki kormányzásban. Mégis századokra kiható intézmények létesültek és a békében megerősödött a hitélet. Buzgó apostol volt a szent vallás hirdetésében, bölcs főpásztor az egyházmegye kormányzásában és jószívű atya mindazoknak, akik hozzá folyamodtak s akiken segíthetett. Sohasem kívánt senkitől olyan feladatot, amelyet előbb ő nem teljesített és amire saját példájával nem oktatót volna. Oltár, trón és haza voltak működésének eszményei; munka, szeretet és béke: képezték fegyvereit. Főpásztori kormánya alatt sokszor kiélesedtek a szenvedélyek, de ő bölcs mérsékléssel kiegyenlítette az ellentéteket és egyéniségének parancsoló tekintélye, szívének meglágyító szeretete még az egyház ellenségeit is meghódolásra készítették.

Soraink nem képeznek méltatást, csak emlékeztetést. Halvány és hiányos képét adjuk csak főpásztorunk működésének, de jól tudjuk, hogy e gyöngye keretet méltóképp megtölti és fölékesíti a hívek szívében élő hála és szeretet.

Életrajzi adatok.

Széchenyi Miklós gróf Sopronban született 1868 január 6-án. Édesszülei: Széchenyi Jenő gróf és Erdődy Henriette grófnő voltak. Tanulmányait magánúton végezte, amíg dr. Zalka János győri püspök föl nem vette a győri kisebb papnevelő-intézet növendékei közé. Ez időtől kezdve a győri főgimnáziumot, majd a theologiai főiskolát látogatta. 1889-ben szentelték alszerpappá. De a papi rendet fiatal kora miatt még nem vehette föl. Szerpapsága alatt a győri kisebb papnevelő-intézet tanulmányi felügyelője volt.

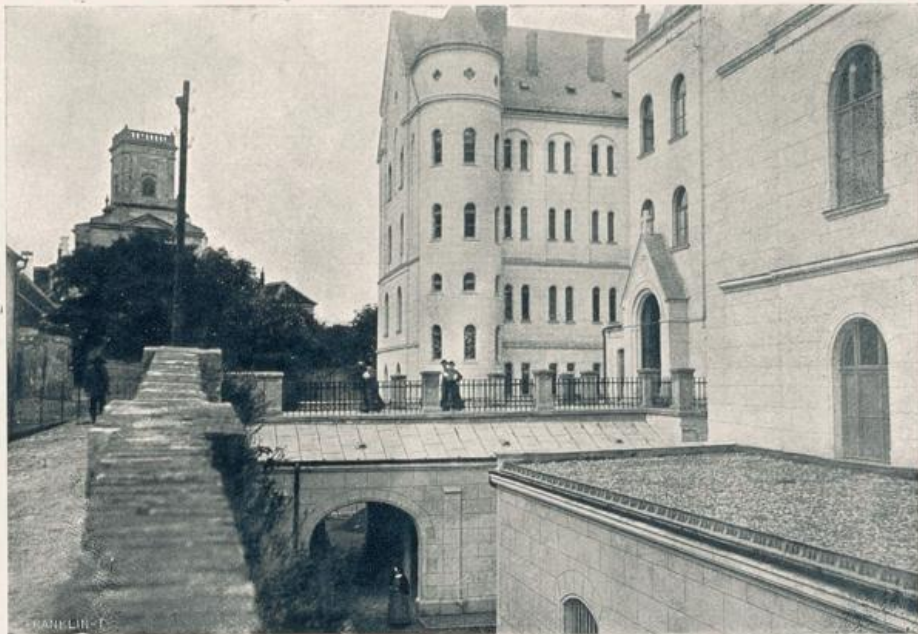
1890 május 7-én szentelte föl Zalka János püspök áldozópappá Sopronban a sz. Orsolya-rend templomában, amelyet nagyatyja építtetett. Mint káplán Kismarton szab. kir. városban működött két éven keresztül.

1892-ben Vaszary Kolos hercegprimás Esztergomba hívta, ahol előbb, mint primási levéltáros, később pedig, mint magántitkár működött. Ez időben nyerte el az Erdődy grófi család kegyurasága alá tartozó, sz. Györgyről nevezett jaáki javadalmas apátságot is. Mint jaáki, apát erős történeti kritikával és a templom művészeti méltatásával megírta a „Jaáki apátság történeté“-t. Majd 1896-ban megkezdte a régi templom restaurálását. Ez csak 1904-ben nyert befejezést, amikor ő, mint győri püspök föl-szentelte a nagyhirű, bazilikális elrendezésű szentegyházat.

1894-ben a budapesti egyetemen az egyházjog doktorává avatták föl. Ez időben írta nagy figyelmet keltett művét: „A lelkeszi kongrua ügye 1885—1895“ címmel. 1898-ban a bécsi Pazmaneum kormányzójává nevezték ki s e minőségében még az év folyamán esztergomi kanonok lett. Az ő nevéhez és tevékenységéhez fűződik az új Pazmaneum létesülése. Két év alatt megtervezte és fölépíttette a Pazmaneum monumentális, korszerű palotáját, amelyben a cella-rendszer alapján, új nevelési rendet honosított meg. Érdemei elismerésül XIII. Leo pápa 1900-ban pápai praelátussággal tüntette ki.

Néhány nagyobb szabású beszéde önállólag is megjelent. Az egyiket sz. Adalbert püspök halálának IX. százados évfordulóján, 1897 május 2-án az esztergomi székes-egyházban mondotta el. A másikat sz. István király ünnepén tartotta. Megjelent egy esketési beszéde is. Továbbá kiadták a katolikus nagygyűlésen tartott két nagyszabású beszédét: a humanizmus és a karitás, valamint a katolikus társadalmi tevékenységről. A római zarándoklat emlékeül megjelent, a magyar szent korona ünnepe alkalmából, Rómában mondott két beszéde. Dr. Széchenyi Miklós gróf püspök beszédei általában kitűnnek tartalmasságukkal és formai szépségükkel. Templomi szentbeszédei, valamint körlevelei irodalmi becsüek. Emlékezetesek Győrvarmegye diszgyűlésén mondott emlék-beszéde Deák Ferencről, továbbá máriacelli szónoklata, az országos kath. iskolaegyesületben tartott elnöki megnyitói, valamint legutóbb az egyházművészeti kongresszuson mondott beszéde a keresztény művészetről. Csak utalunk még a Győrött számos egyesület alakuló-gyűlésén s más ünnepségeken tartott beszédeire.

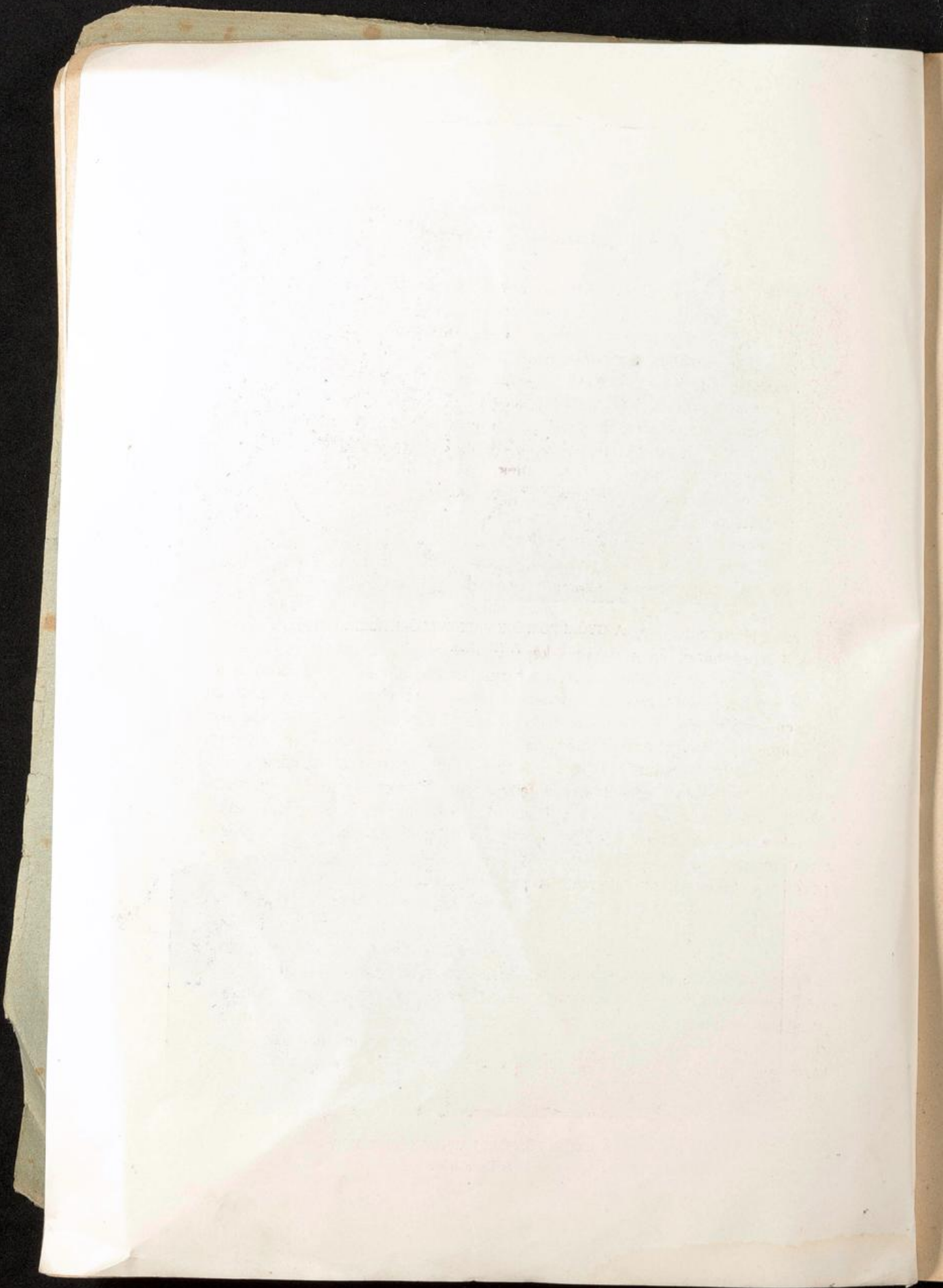
Dr. Széchenyi Miklós grófit 1901 november 1-én nevezte ki a király győri püspökké. Székesvárosába 1902 április 12-én tartotta bevonulását. Itteni működéséről csak röpke emlékezésül adjuk ez emléklapokat. 1910 július havában a király valóságos belső titkos tanácsosai közé emelte. 1911 március 19-én pedig a nagyváradi püspökséget nyerte el.

A GYŐRI PÜSPÖKI PAPNEVELŐ-INTÉZET.
A főbejárat.

A GYŐRI PÜSPÖKI PAPNEVELŐ-INTÉZET.
A Duna felől.

Uj papnevelő-intézet.

yőr püspöki trónját, amikor 1902-ben elfoglalta dr. Széchényi Miklós gróf, első tekintete és gondja a papnevelésre irányult. A régi nagyszeminárium túlszűkölköttségel küzdött, emellett cél-szerűtlen beosztása és az udvar-kert teljes hiánya is megnehezítették a nevelést. A népesség és a tanintézetek számának növekedése pedig mind több papot követel.

Széchényi gróf püspök ezért a székfoglalását követő hónapban már fölhívással fordult az egyházmegyéhez, hogy emeljünk uj papnevelő-intézetet. S hogy e nemes szó mielőbb tette váljék, példát adott évről-évre megújuló adományaiival, amelyet az egyházmegye papsága nagy áldozatkészséggel követett. A lelkesedés és kitartás itt is eredményre vezetett: 1909. év tavaszán megkezdheték a félmillió palota építését.

A Duna partján, a várbástya alatt, egy holdnyi szabad térségen pompázik az uj, négyemeletes papnevelő-intézet. Homlokzata ki van képezve úgy a Duna felé, ahonnt nemes román stíljével hat, valamint a székesegyház felé, ahonnt tekintve: az épületet bekerítő fal, a bástyával összekötő betonhid s a lépcsőházak toronyszerű kiképzése, várszerű benyomást kelt.

Nemcsak az uj épület, hanem a benne meghonosított uj nevelési rendszer is Széchényi gróf püspök érdeme. A testületi nevelést és a cella-rendszert ügyesen kombinálta. A főgimnáziumot végző kispapoknál és a theologia alsó évfolyamainak hallgatóinál föntartotta a szoktatáson alapuló régi együttes nevelést, amely a testületi szellemet, a társadalmi érintkezést, egymás példaadását s az egyházas gondolkozást fejleszt ki. Viszont azoknál a növendékeknél, akiket alig egy-két év választ el a fölszenteléstől, az élettől, alkalmazták a cella-rendszert, a külön szobácskákat, ahol hozzászoknak a jellemképző magányhoz és a felügyelet nélküli önállósághoz, az időbeosztás és a foglalkozás tekintetében egyaránt. A papi pályán a legnyomasztóbb a magára-hagyatottság, az egyedülálló működés, aminek legjobb szoktató iskolája a cella-rendszer lesz.

A volt nagyszemináriumban megmaradt a theologia, ami által ennek főiskolai, akadémiai jellege is alkalmasabban kidomborodik. A szemináriumból, mely lakóhelyül szolgál, a hallgatók előadásra az akadémia külön épületébe járnak. — A régi épületben terjeszkedésre is alkalmas helyiséget nyert a 35,000 kötet könyvet számláló egyházmegyei könyvtár és megnyilt az egyházmegyei múzeum, ahol az összegyűjtött kincsek végre szakszerűen elhelyezhetők.

Középiskolai kath. fiúinternátus.

Több, mint hat évszázad előtt, szintén Széchényi győri püspök, hogy a középosztály művelődését előmozdítsa, Győrött főgimnáziumot s vele kapcsolatosan konviktust létesített. De a háborús idők folyamán e konviktus megszűnt. Széchényi Miklós gróf püspök kezdettől fogva nemes törekvésének tekintette, hogy ez intézményt újra felállítja. Győrött érezhető volt a hiánya egy internátusnak, ahová egyrészt a középosztályhoz tartozó, vidéken lakó szülők megnyugvással helyezhessék el iskolába járó gyermekeiket s ahol másrészt az ifjaktól megbízható, vallásos, hazafias és munkás férfiakat neveljenek. És Széchényi gróf püspök sok fáradsággal, nem lankadó kitartással, igazán semiből megalapította a győri középiskolai kath. fiúinternátust.

Eszméjeért csöndben, de lelkesedéssel dolgozott s amikor 1905 június 1-ére Győrbe nagyértekezletre hívta össze az egyházmegye vezető férfait, már 50,000 kor. volt együtt. Egy év múlva a gyűjtés megkétszereződött. És 1906 szeptember 1-én a kath. fiúárvaházzal kapcsolatosan megnyílt az internátus.

Az intézet három részből áll s 100 gyermek neveléséről gondoskodik. Az internátusban évi 600 kor. tartásdíj ellenében nyernek a tanulók elhelyezést. De már az idén 57 növendék közül 16 tanuló élvezett az intézettől 5840 kor. kedvezményt. Az árvaházban az elemi iskolába járó szülőtlen gyermekek nevelését látják el. S e két intézménnyel kapcsolatban létesült a konviktus, amelyben szegény, de tehetséges tanulók nyernek elhelyezést, hogy egyben a növendékek felügyeletében és oktatásában segédkezzenek. Így ez új intézetben gondoskodás történik az árvákról, a szegény tanulókról és a jómódu középosztály gyermekeiről.

Széchényi Miklós gróf Győrből való távozása előtt gondoskodott az internátus fenmaradásáról és fejlődéséről is. Az internátus létesítési költségei még 137,500 kor. kölcsön fölvételét tették szükségessé, amelynek évi annuitását a kormány az ő közbenjárására az állampénztár terhére átvállalta. Így az egész nagy kölcsön teher nélkül éri az internátust. — Továbbá Széchényi Miklós gróf visszazerezte az internátus számára Széchényi György, Lippay és Draskovich püspökök alapítványait, amelyeket ők konviktus céljaira tettek és utóbb a helytartótanács ösztöndíjakra használt föl. Ez alapítványok összege 300,000 kor., amelynek kamataiból annyi ingyenes és félingyenes helyet biztosítanak az internátusban, hogy már ezáltal is a győri középiskolai kath. fiúinternátus fennállása örökös.

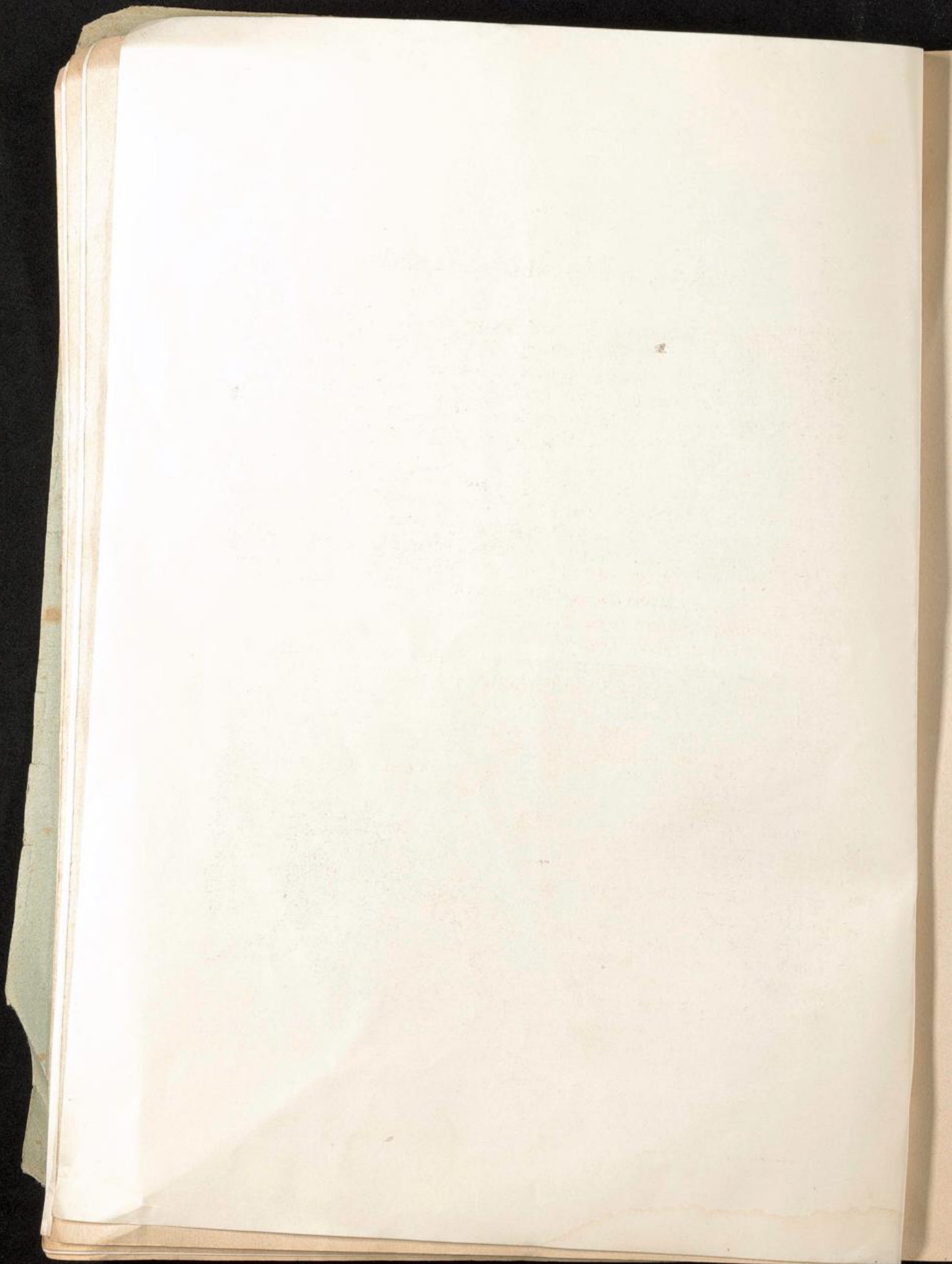

A GYŐRI KÖZÉPISKOLAI KATH. FIUINTERNÁTUS.

A GYŐRI KIR. KATH. TANÍTÓKÉPZŐ-INTÉZET INTERNÁTUSA.

Tanítóképző-internátus és tápintézet.

a az internátusban történő nevelés általában üdvös hatású az ifjakra, úgy szinte szükségszerű ez a tanítójelölteknél, akiknek gondos kiképzése, jelleme és tudása nemzedékek nevelésére van kihatással. Ezért 1897-ben a győri kir. kath. tanítóképző-intézet tanári kara mozgalmat indított, hogy az intézet növendékei részére internátus létesüljön. A megkezdett gyűjtés nem lankadó bizalommal már több, mint egy évtizede folyt.

A megvalósítás dr. Széchényi Miklós gróf püspökre várt. Amikor az új papnevelő-intézet létesítése folytán, a Széchényi-téren álló kisszeminárium felszabadult rendeltetése alól, Széchényi gróf püspök elhatározta, hogy ebben az épületben megnyitja a tanítóképző internátusát. Intézkedését gyors cselekvés követte. Némi átalakítással az épületet 100 növendék befogadására alkalmassá tették. És 1910. szeptemberében már meg is nyílt az új internátus. Ez időtől fogva a tanítóképző-intézet összes vidéki növendékei az internátusban nyernek szállást és fokozott gondos nevelést.

A régi kisszemináriumban nyert elhelyezést a püspöki tápintézet is. Ezt dr. Zalka János püspök létesítette 1884-ben. Kezdetben 54 tanulót látott el, de ez a szám évről-évre emelkedett úgy, hogy 1909-ben 160 tanuló étkezett a tápintézetben. E diáksereget a régi étkezőben alig tudták elhelyezni, viszont a 14 koronás ellátásdíjat már-már emelni kellett.

Dr. Széchényi Miklós gróf püspök ez intézmény újjászervezésével 216 tanuló előtt nyitotta meg az olcsó diákétkezőt. S ez a szám minden fennakadás nélkül emelkedhetik följebb. A tanítóképző-internátus és a tápintézet egyesítése úgyszólván mind a két intézménynek létérdeke volt. Mert a tanítójelöltek a tápintézetben nyernek olcsó ellátást s csak így volt lehetséges az internátus megnyitása. Másrészt a tápintézet látogatóinak a száma harmadfél-százra növekedett s csak e nagytömegű étkezés folytán volt elkerülhető, a fokozódó drágaság dacára, az ellátási díj emelése. Végül mind a két intézménynek további fejlesztése is biztosítva van. S ezzel újólág sok szegény gyermek sorsán segített Széchényi gróf püspök, akik győri tanintézeteket csak azért látogathatnak, mert a tápintézetben olcsó ellátást nyernek.

A szent korona ünnepe Rómában.

Amikor 1900-ban, a kereszténység tizenkilenc százados jubileuma-
kor, a magyar nemzet kettős ünnepet ült: a kereszténység föl-
vételének és a királyság alapításának kilenc százados évfordú-
lóját, a püspöki kar elhatározta, hogy II. Szilveszter pápának,
aki Szent Istvánnak királyi koronát küldött, hálája jeléül méltó
siremléket állíttat nyugvóhelye fölé. E siremlék ünnepélyes felavatása Rómá-
ban 1910 április 16-án ment végbe.

A római szent korona ünnepre a magyar nemzet 400 tagú küldöttségét
dr. Széchényi Miklós gróf győri püspök vezette. A küldöttségben Győr-
egyházmegye mintegy 50 taggal volt képviselve. A hódolati ünnepély II. Szil-
veszter pápa emlékének, a lateráni Szent János-bazilikában folyt le, amelynek
oldal falába építették a nagy pápa sirját. Az emlék-leleplező beszédet Széchényi
Miklós gróf püspök mondta, örökérvényű szavakkal méltatva II. Szilveszter
pápa érdemeit s a magyar nemzet összeforradását a kereszténységgel. Szónok-
lata végén a lepel lehullt a márvány siremlékről, amelyen a szobrász azt a
jelenetet örökítette meg, amikor II. Szilveszter pápa átnyújtotta Szent István
király követének a szent koronát. Könyekig megható, lelket fölemelő, fön-
séges jelenet volt ez. Utána még Franciscs Norbert bakonybéli bencés-apát
mondott fényes emlékbeszédet Asztrikról, a koronát kérő bencés-apátról.

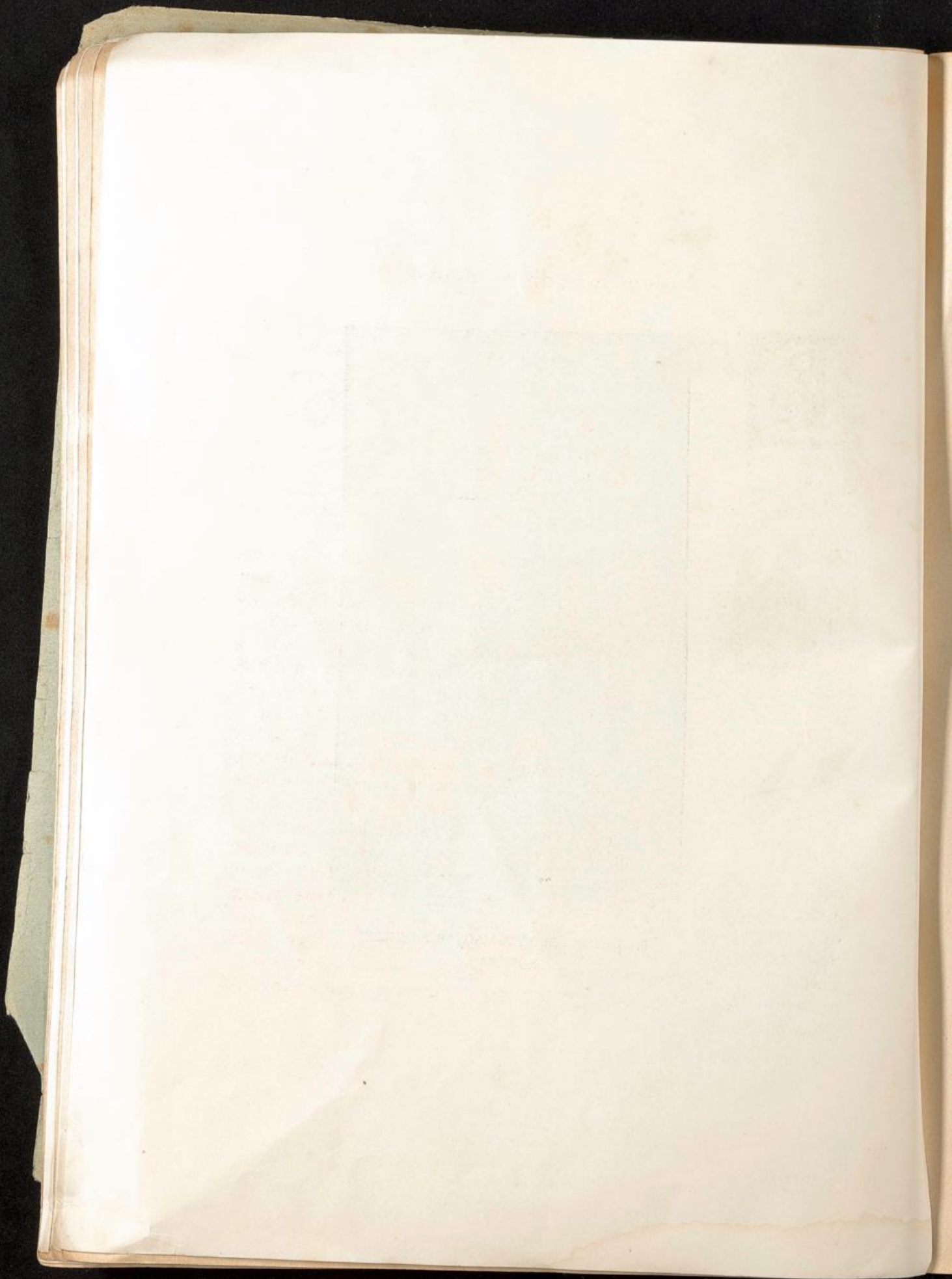
Az ünnepség másik része a Vatikánban folyt le: az ünnepi fogadtatás
a Szentatyánál, X. Pius pápánál. Oldalakon át sem lehetne leírni azt a lélek-
átformáló hatást, amelyet a pápa látása az emberekben kelt. A magyar nemzet
háláját és hódolatát a Pápa iránt Széchényi Miklós gróf püspök, a küldöttség
vezetője tolmácsolta ékes szavakkal. Beszéde végeztével Széchényi püspök és
Franciscs apát X. Pius pápa elé térdeltek és bársony vánkoston a nemzet
hálája jeléül följajánlották a magyar szent korona és a koronázási jelvények
értékes másolatát. Felejthetetlen, festői jelenet volt ez, mely után fölemelkedett
trónusán a Szentatya és meleg közvetlenséggel, együttérző szeretettel beszélni
kezdett a magyarokhoz. Határtalan lett a lelkesedés, amikor a Pápa imára
kulcsolva kezeit áldást esdett a magyar koronára és nemzetre.

A tisztelgés után a zarándok-sereg szívből jövő ünneplésben részesítette
Széchényi Miklós gróf püspököt, amiért fáradtságos gondoskodással a fön-
séges római ünnepségeket rendezte és azokat a magyar nemzet dicsőségére örök-
emlékü sikerrel vezette.

II. SZILVESZTER PÁPA MAGYAR SIREMLÉKE
RÓMÁBAN.

A papi nyugdíj rendezése.

r. Széchényi Miklós gróf mindenkor segítségre kész érdeklődéssel viseltetett a lelkeskedő papság iránt. Tanulmányozta a kongrua-kérdést s e tárgyban alapvető munkája jelent meg: „A lelkészi kongrua ügye 1885—1895” címmel. Mint püspök is e kérdés előadója volt s az ő javaslatai vitték megoldáshoz a kongrua-rendezést. — Elfoglalva a győri püspöki széket, figyelme a papság helyzete felé irányult. S meggyőződött, hogy a papi nyugdíj ügye sürgős rendezést követel. Tanulmányozta a kérdést s erős elhatározással hozzálatott a nyugdíj-intézet teljes újjászervezéséhez, hogy a nyugdíj-összeg méltányosan megállapítható legyen.

Alig egy esztendő leforgása mulva 1903 augusztus 28-ára tanácskozáásra hívta egybe a győri és soproni káptalanok tagjait s az esperesi kerületek megbizottait. Az értekezleten természetesen az egyházmegye felszinen levő sok ügyével foglalkoztak, mégis vezértárgya a papi nyugdíj rendezése volt. — A tanácskozást Széchényi Miklós gróf püspök azzal nyitotta meg, hogy a papi nyugdíj-alaphoz évenként 2000 koronával fog hozzájárulni. A nemes példa hatása alatt a győri székeskáptalan is évi 1000 koronát ajánlott meg e célra. Ezzel alapjában már megtörtént a nyugdíj-ügy sürgetett reformja.

Ily előjáró példák után készséggel ajánlották meg, hogy az egyházmegyei papok évi nyugdíj-járuléka a kongrua összeírás alapján meghatározott jövedelem másfél százalékát képezze. A nyugalmazott papok ellátását pedig évi 1200 kor. minimumban és 2000 kor. maximumban állapították meg, a szolgálati évek aránya szerint. Negyven évi szolgálat után teljes nyugdíj jár.

Bár a papság nyugdíj-kérdése ezzel az ideális magaslatot korántsem érte el, de a multakhoz képest ez az első méltányos, elfogadható nyugdíj-összeg s az országos állapotokhoz viszonyítva szintén az elsők közé tartozik. De a nyugdíj-alap további fejlődésére is megvan az alkalmas mód. Ha a Beidl és Virágh-féle hagyatékok felszabadulnak, a nyugdíj összege tovább emelhető. Az új papnevelő-intézet építése folytán pedig a régi nagyszemináriumban elég alkalmas lakás alakítható, ahol a nyugalmazott papok kényelmes otthonra lelhetnek.

Hitélet.

Bevonulását Győrbe dr. Széchényi Miklós gróf püspök 1902-ben, húsvét utáni második vasárnap tartotta. Ez ünnepet az egyház jó pásztor vasárnapjának nevezi, az erre a napra rendelt evangelium után, amelyben Krisztus Urunk magát a jó pásztorral hasonlítja össze. Ebben a magaválasztotta napban ki volt fejezve dr. Széchényi Miklós gróf püspök egész programja, törekvése, amit itteni működésével be is váltott.

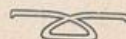
A hitélet fejlesztése és erősítése céljából 1902-ben megalakította az ájtatossági társulatok központi igazgatóságát, mely az egyházmegyében példásan irányítja a plébánosoknak vallási irányú működését és a hívek buzgóságát.

Amikor világszerte gyűlölködő izgatás indult az egyház s annak feje ellen: Széchényi gróf püspök fölhívta a katolikus híveket, hogy keljenek oltalmára a pápaságnak, anyagi helyzetében áldozatkészséggel, a támadásokban önérzetes hitvallással. E célból szervezte az egyház őrzőangyalának tiszteletére a Szent Mihály arkangyal társulatot, mely Győrött s az egész egyházmegyében elterjedt és úgy a szentszék támogatását, mint a hívek hithűségét szolgálja.

Országosan emlegetett, lélekemelő napok maradnak azok, amikor dr. Széchényi Miklós gróf győri püspök 1906 július 3-án a női Mária kongregációk országos zarándolatát Mária-Cellbe vezette. Felejthetetlen ez ut minden perce: a bevonulás a celli kürtösök hangjai mellett, Mária ezeréves kegy-szobrának első üdvözlése, az esti gyertyás körmenet, másnap Széchényi gróf püspök megható szentbeszéde, mely után mindnyájan töredelmesen s lélekben megújulva járultunk a szentségekhez. A zarándoklatban több ezren vettek részt.

Széchényi gróf püspök buzgósága kiterjedt az egyházi élet minden részére. — Számos épülő intézetnél a kápolna, az oltár létesítését a maga számára tartotta fön. Ebben nemes versenytársa volt püspökünk nővére, Erdődy Gyuláné grófné kegyelmes asszony, aki több oltárképet festett. A győri új papnevelő-intézet hármass oltárképe is az ő műve, amíg a nagy kápolna egyéb berendezését a püspök ur látta el.

Az egyházmegye 240 plébániáját már harmadszor járta be Széchényi gróf püspök, hogy a bérmlás szentségét kiosssa. Hosszadalmas volna az egyes plébániák fejlődéséről írunk, csak azt említjük még meg, hogy sok utánjárására építettett a vallásalap Sokorópátkán templomot és paplakot s állítatott fel plébániát, mely a jelen évben kezdi meg működését. Tatabányán pedig curatiát szervezett 3 kápláni állomással.

A GYŐRI PAPNEVELŐ-INTÉZET KÁPOLNÁJA.

Az oltárképet Gróf Erdődy Gyuláné festette.

Tanügyi alkotások.

országokat jelent dr. Széchényi Miklós gróf püspök működése a tanügyi terén is. Itt volt a legnagyobb szükség cselekvő kezére. Mert a tanítással szemben mind fokozottabb igényeket támasztott az állam, de viszont az iskolák e megkövetelt fejlesztését nem engedte a községi pénztárak terhére teljesíteni. Így a katolikus tanintézeteket belekényszerítették az államosításba. E harcot a népoktatásért áldozatkész ügybuzgalommal vezette Széchényi gróf püspök, mert hangoztatott meggyőződése volt, hogy „a vallásos jellegű iskola által nyújtott vallásérkölcsei nevelést, semmiféle más jellegű iskola pótolni nem tudja.” A katolikus iskolák biztosítására alkotta meg a hitközségi szervezeteket, amelyek a politikai község támogatását pótolták. Sőt bebizonyosodott, hogy egyházi intézményeinknek javára szolgál, ha a hatóságok gyámkodása helyett saját híveinkre támaszkodunk.

1902 szeptember 1-én szervezte az egyházmegyei főtanfelügyelői hivatal, hogy ellenőrizze, irányítsa és megvédje a kath. iskolákat. 1903-ban kezdeményezte a gazdasági ismétlő-iskolák felállítását. Ugyanez évben alkotta meg a hitközségi szervezeteket, melyek első sorban az iskolák ügyét szolgálják.

1905-ben létesítette a győregyházmegyei róm. kath. népnevelési egyesületet, amelynek egyedüli célja az, hogy jövedelméből a kath. iskolákat segítse. Az egyházi épületek közös biztosításából befolyó jutalékot Széchényi gróf püspök szintén e célra adományozta. Az elmúlt 1910. év folyamán a népnevelési egyesület 16 iskolát segítézett úgy az építkezésnél, mint más nyomasztó körülmény alkalmával. Sok iskola katolikus jellegét megmenti ezáltal az egyesület.

1907-ben megalakította a győregyházmegyei róm. kath. tanító-egyesületet, amely a tanítószolgálat ügyeinek előmozdítására hivatott. Ezenkívül elkészítette a tanítók szolgálati szabályzatát és számos üdvös tanügyi rendelkezést bocsájtott ki.

Győr város kath. iskolái úgyszólván megújultak az ő kormányzása alatt. A győri kath. autonómiának 6000 koronát adott tanügyi célokra. A szent Orsolya-rendű apácák polgári leányiskoláját kétemeletes internátus-épülettel bővítette. Győrszigetben az irgalmas nővérek új leányiskolát építettek. És ez iskolai év kezdetén szentelte föl Győrszabadhegyen az új apáca-leányiskolát s ovodát. Hasonló fejlődést mutat a tanügy az egyházmegye minden részében.

Kimagasló érdeme az is, hogy a győri egyházmegye 700 tanterme közül ma egyetlenegy sincs, mely ne magyar tannyelvű volna.